

A-002666/17-74

11. října 1974

O d b o r 17

~~PŘÍSTĚ JAVNÍ~~
Výtisk č. 41

Souhrnná informace rozvědky

K ideodiverznímu působení NSR vůči CSSR

VOSKOVEC

Za správnost:

pplk. J. ZAJÍC, v.r.

Počet listů: 10

Souhrnná informace rozvědky č. 28

K ideodiverznímu působení NSR vůči CSSR

Informace ukazuje na některé tendence ideodiverzní činnosti Německé spolkové republiky, jejích oficiálních a neoficiálních institucí a některých center vůči socialistickým zemím, především však vůči CSSR.

V poslední době lze zcela zřetelně pozorovat, že těžká ideodiverzní činnosti Západu proti ZSS a CSSR se stále více přesouvá na území Německé spolkové republiky. Tento jev vyplývá ze záměru Západu využívat situaci, jež se vytvořily po normalizaci vztahů NSR se socialistickými zeměmi a jimž přisuzuje NSR prioritní úlohu v kampaních proti ZSS a narušování internacionálních vztahů SSSR. Kalkuluje též s teritoriální polohou NSR a s rozvojem oboustranných hospodářských a vědeckých styků a turismem.

Při provádění tzv. východní politiky přikládá bonnská vláda a její instituce důležité místo propagandistickému a ideodiverznímu působení, v němž se spolu s využitím sdělovacích prostředků snaží zmenšit rozbroje osobních kontaktů, výměny osob, turistiky apod. Příslušné orgány spolkové vlády navrhly nové úkoly "informační a kulturní politiky", zejména vůči ZSS. Bezprostředním cílem je vyvolávat zájem o NSR, popularizovat její zahraniční politiku a neutralizovat záporné postoje vůči NSR.

Zvláštní pozornost se věnuje rozvoji kulturních styků se ZSS. V dokumentech se zdůrazňuje, že "kulturní činnost v zahraničí nelze odtrhovat od propagační práce. Kulturní

činnost musí být využívána k dosažení trvalejšího vlivu, kdežto propagandistická činnost má krátkodobější charakter. Některé úkoly v tomto směru je možno uložit i takovým institucím jako je INTERNATIONES, GOETHŮV INSTITUT aj. Kulturní činnost musí nejen seznamovat s úspěchy západoněmecké kultury, ale musí se stát také prostředníkem při plnění společensko-politických zájmů NSR".

S uzavíráním dohod NSR se socialistickými zeměmi západoněmecká vláda a její instituce tuto "kulturní a propagandistickou činnost" ještě více zesílily. Na květnové poradě kulturních přidělců NSR v socialistických zemích ke "kulturní činnosti" byl stanoven cíl uzavřít se všemi ZSS kulturní dohody.

Bonnské MZV došlo k závěru, že při uskutečňování kulturní politiky může NSR dosáhnout úspěchu jen tehdy, budou-li "kulturní akce" organizovány více po státní linii než po linii jednotlivých institucí. Pro tuto činnost je nutno vytvořit solidní základ a sice uzavřením mezistátní kulturní dohody. Ke stejnému závěru došla i komise spolkového sněmu pro kulturní politiku.

Na poradě bylo dále zdůrazňováno, že pro NSR není výhodné jsou-li uzavírané kulturní dohody rozpracovány do příliš konkrétních bodů. Takové dohody nedávají patřičnou možnost širších kontaktů a spolupráce s novináři, sociology, různými institucemi, vysokými školami, mládežnickými organizacemi aj. Do kulturních dohod je třeba formulovat širěji pojatý "program duševní spolupráce", který by to umožňoval. Současně je třeba dosáhnout oboustranné vyváženosti kulturní výměny. Zainteresovat oficiální orgány ZSS na výměně mládežnických skupin, masové účasti v kursech němčiny na Goetheho institutu a získat více možností pro zásahy ZŮ NSR do výběru osob vyjíždějících do NSR. ZŮ NSR

má v zájmu lepšího zásobování informačním a propagačním materiálem navázat těsnější kontakt se západoněmeckými informačními agenturami a cestovními kancelářemi v ZSS.

V rámci zvyšování kulturní činnosti v ZSS zkoumá bonnské MZV a tiskový a informační úřad vlády NSR rozšíření počtu zásilek a propagačního materiálu do ZSS, centralizaci nákupu knih, rozesílaných do ZSS řadou německých institutů, zvaní novinářů a dalších významných činitelů aj. Zároveň je posuzován problém zvýšení kulturně politické a propagační úlohy německých škol a jazykových institutů v zahraničí, zvýšení počtu západoněmeckých profesorů na universitách v socialistických zemích, zásobování německých národnostních menšin učebnicemi vydávanými v NSR.

Do propagandistické činnosti NSR proti socialistickým zemím se má v daleko větší míře než dosud zapojit i rozhlasová stanice "Deutschlandfunk", kterou vede Reinhard APPEL. Při současném zachování antikomunistického charakteru stanice má APPEL sestavit nový program vysílání tak, aby byl v souladu s tzv. východní politikou západoněmecké vlády. Podle západoněmeckých činitelů jsou programy rozhlasové stanice "Deutschlandfunk" sledovány v socialistických zemích daleko více než programy "Deutsche Welle". Pro "Deutschlandfunk" vyplývají proto v současné době tyto úkoly:

- Seznamovat posluchače se stanovisky západních zemí na KBSE;
- Vyvolávat pochybnosti ve veřejném mínění socialistických i kapitalistických zemí o objektivnosti komentářů ZSS o KBSE;

- Vyvolávat rozpory mezi ZSS.

Kromě oficiálních, státem podporovaných a řízených organizací a institutů, působí v Německé spolkové republice celá řada polostátních, soukromých špionážních organizací a center namířených proti zemím socialistického společenství. Většina těchto organizací a institutů působí jako tzv. specializovaná pracoviště a politologické ústavy, zabývající se analýzou "problematiky Východu". Mezi nejvýznamnější organizace lze řadit kromě jiných INTERNATIONES (IN), DEUTSCHE AKADEMISCHE AUSTAUSCHDIENST (DAAD), SUDOSTEUROPA GESELSCHAFT (SEG) a GOETHŮV INSTITUT (GI).

Oficiálním posláním INTERNATIONES (IN), která má sídlo v GODESBERGU a odbočky ve Frankfurtu n/M, Bonnu, Hamburgu, Stuttgartu a Mnichově je nezávisle na státních orgánech rozvíjet kulturní styky se zahraničím v oblasti vědy, kultury a umění. V podstatě je IN článkem celého řetězu antikomunistické propagandy a ideodiverse NSR proti socialistickým zemím. Svědčí o tom i skutečnost, že řada pracovníků je úzce spjata se speciálními službami NSR. IN má 5 000 zaměstnanců a její rozpočet dosahuje ročně částky 30 milionů DM. Vliv bonnské vlády v IN zajišťují pracovníci bonnského tiskového úřadu. Pracovníci IN se pod rouškou vzájemných styků a setkání snaží ideologicky ovlivňovat čs. občany a postupně je získávat pro své cíle. Používají při tom metody typické pro práci rozvědek. Navazují kontakty se spisovateli, vědeckými pracovníky a dalšími činiteli v oblasti kultury ZSS s cílem pozvat je na účet organizace do NSR za účelem "vzájemného poznání".

V souvislosti s novými podmínkami využívá IN i jiné formy působení. Vydává větší množství informací o sociální politice NSR za účelem propagace společenského zřízení NSR. Při oficiálních stycích pracovníci IN zdůrazňují užitečnost a důležitost vzájemných kontaktů nejen mezi intelektuály ČSSR a NSR, ale i mezi Východem a Západem. Kromě toho IN přesvědčují a popularizují mezi občany ZSS otázku výměny osob, ideí a informací.

DEUTSCHE AKADEMISCHE AUSTAUSCHDIENST (DAAD) neboli "Německá služba pro akademickou výměnu" vystupuje navenek jako nestátní a nepolitická organizace, jejíž činnost prý plně slouží "vzdělání a výměně". Provádí výměnu osob s akademickým vzděláním a vědeckými tituly a to jak na krátké stáže, tak i na dlouhodobou speciální praxi. Skutečným cílem DAAD je pronikat do řad inteligence ZSS, vyhledávat přátele NSR a provádět ideodiverzi v ZSS.

Financování DAAD je prováděno prostřednictvím ministerstva zahraničních věcí (průměrně asi 24 milionů DM ročně) ministerstva vnitra (asi 3 miliony ročně) a NATO, od něhož dostává asi 2 milióny DM. Kromě toho je DAAD finančně podporována i speciálními službami NSR.

Stejně jako IN tak i DAAD doplnila v poslední době svůj arzenál ideodiverzního pronikání. Speciálně se zaměřuje na oblast přírodovědeckého, technického a hospodářského směru. Velký důraz též přitom kladou na bázi sdělovacích prostředků a ovlivňování žurnalistů ze ZSS, protože v tom vidí jednoduchou a velmi efektivní formu ideodiverze.

Další významnou ideodiverzní organizací je SUDOSTEURO-PA GESELSCHAFT (SEG), která má sídlo v Mnichově. Má asi 350 členů, kromě toho asi 3 200 dalších "korespondujících" členů. Financování společnosti je prováděno dary koncernů a příspěvky ze spolkového rozpočtu, především zahraničního úřadu. Ve své činnosti se specializuje na RSR, ČSSR, SFRJ a dodává podklady vládním orgánům NSR.

Patří sice do kategorie tzv. nevládních organizací, avšak v poslední době jsou jí poskytovány státem větší finanční prostředky. V nedávné době vyvinula SEG značné úsilí, aby se stala střešovou organizací a hrála úlohu "organizátora a dispečera veškeré kulturní iniciativy" mezi NSR a zeměmi jihovýchodní Evropy. V tomto směru se společnost setkala s neshodou jiných organizací, které dávají přednost přímému navazování styků.

Jednou z důležitých forem používaných SEG je tzv. "vysokoškolský týden" organizovaný ve formě symposia, na němž jsou zkoumány různé problematiky, týkající se jihovýchodní Evropy, přičemž západoněmecké ministerstvo zahraničních věcí a jiná zainteresovaná ministerstva, instituce a služby dostávají hotové zprávy o otázkách, které je zajímají. Vytváří se tím i možnost pro navazování kontaktů s vědci a studenty ze socialistických zemí. Hlavním cílem těchto symposií je získávání důležitých informací a provádění ideologické diverze.

Součástí aparátu ideologické diverze NSR vůči ZSS je GOETHEV INSTIITUT (GI). Pracuje na stejné bázi jako DAAD a IN, tj. snaží se formou výměny vědeckých pracovníků a poskytováním stipendií o vzájemné kulturní a vědecké kontakty se zahraničím, především se ZSS, přičemž smyslem a cílem této činnosti je získávat podporu, stoupence a přátele NSR.

Podle našich poznatků je GI využíván spolkovou zpravodajskou službou (BND) k typování kandidátů pro aktivní špionážní činnost a k nepřátelské propagandě proti ČSSR.

O situaci v institutech zabývajících se studiem Východu se v prosinci n. r. jednal "Koordinační výbor východoevropských institutů", který vypracoval pro příslušná západoněmecká místa tajnou zprávu, v níž se říká, že instituty by v zájmu zvýšení efektivnosti své činnosti měly mít větší styk s resortními západoněmeckými ministerstvy, některé z nich by měly být posíleny a rozšířeny a naopak některé z nich sloučeny. V rámci zlepšení hospodářských styků mezi Východem a Západem bude třeba, aby spolkové ministerstvo hospodářství v tomto směru projevilo větší iniciativu. Ve zprávě se dále hovoří o podřízenosti některých institutů. Ministerstvu vn. a. NSR (BMI) mají být v budoucnu podřízeny pouze ty instituty, které sledují "ochranu vysídlenců a jejich kulturní hodnoty" a ostatní mají řídit resortní ministerstva.

Do akcí proti ZSS se stále více zapojují další instituce a organizace, vytvářejí se nové prostředky ideodiverzního působení. Jedním z nich je připravované říjnové vydání nového antikomunistického a antisovětského časopisu KONTINENT. Bude vydáván západoněmeckým nakladatelstvím ULLSTEIN a PROPYLAEN, které je součástí SPRINGERova koncernu.

K jeho zaměření sám SPRINGER řekl, že časopis KONTINENT má sehrát úlohu sjednotitelem emigrantů ze socialistických zemí a koordinátora "ideového zaměření" emigrantských publikací, má se stát jakýmsi "duchovním centrem".

Vedoucím redaktorem KONTINENTu je V. MAXIMOV, který poslání časopisu vidí v "konfrontaci totalitního systému s tvořivým duchem východoevropské literatury". Do časopisu mají přispívat prominenti emigrace, přední desidenti a různí kontrarevoluční činitelé jako SOLZENICYN, DJILAS, PACHMAN.

O zaměření časopisu svědčí charakter prvního čísla, které má obsahovat dosud nepublikovanou kapitolu SOLZENICYNova románu "První kruh", esej SIŇAVSKÉHO "o literatuře jako o procesu", básně BRODSKÉHO, první část nového románu KORNILOVA "Bez rukou, bez nohou", článek FILIPA "o situaci spisovatelů a intelektuálů v ČSSR" apod.

Hlavním cílem časopisu je ideodiverzní působení do ZSS, snažit se o rozšíření kanálů a působení na kontrarevoluční a desidentské kruhy v ZSS, publikaci jejich prací, vyvolávání a podpora akcí těchto kruhů v ZSS a vyvolávání nátlakových akcí proti SSSR a ZSS na Západě.

Časopis má být na základě dohod s některými dalšími západoevropskými nakladatelstvími vydáván i v dalších mutacích, což přispěje i k ideovému působení na veřejnost v západních zemích a k akcím proti pokrokovým silám na Západě.

Je příznačné, že krytí existence tohoto ideodiverzního poslání KONTINENTu, za nimž stojí západní rozvědky v čele s CIA, bylo realizováno právě na území NSR.

Za jedno z nejagresivnějších antikomunistických center na území Německé spolkové republiky lze v současné době pokládat nedávno založený "Svaz svobodného Německa". Důkazem toho je shromáždění v západoberlínské

sportovní hale dne 25. 8. 1974, kde byl hlavním řečníkem předseda bavorské CSU Franz Josef STRAUSS a čs. emigrant L. PACHMAN. Shromáždění BFD zorganizoval vedoucí představitel a komunistické organizace OSTEUROPA INSTITUT a zakládaj a člen BFD LÖWENTHAL. Hlavním úkolem shromáždění byla kritika politiky současné vládnoucí koalice a útoky proti SSSR, ČSSR a dalším socialistickým zemím. Franz Josef STRAUSS ve svém projevu neopomněl znovu oživit otázku "berlínské zdi" a šesté výročí 21. srpna 1968. Poslednímu bodu se však zcela věnoval čs. emigrant L. PACHMAN.

Mezi účastníky demonstrace BFD byl i známý tiskový magnát Axel SPRINGER, který potřebnou publicitu a finanční pomoc BFD zajišťuje. Kromě toho dostává BFD značné finanční prostředky též od některých západoněmeckých bank a petrolejářských koncernů.

Také tzv. západoněmecká levice, představitelé levice SPD, organizace "Mladí socialisté" (JUSO), a trockisté nezůstávají ve své činnosti, namířené proti ZSS, pozadu. Tyto organizace a jejich spolupráce s čs. emigrací jsou podporovány intelektuály typu BÖLLA, GRASSE, LENZE aj., kteří v květnu t. r. za účasti významných evropských spisovatelů a dramatiků vydali výzvu na KBSE, aby se zasadila o možnost "kontaktů s východními kolegy". Na ně se napejuje i skupina prof. Ossipa FLECHTHEIMA z FREIE UNIVERSITAT v Západním Berlíně, která je výhradně zaměřena proti ČSSR. Z její iniciativy byl např. v prosinci založen v Hamburku "Výbor proti represím v ČSSR a východní Evropě". Flechtheimova skupina podporuje i známé emigrantské seskupení v Achbergu, které propaguje tzv. třetí cestu.

Organizace mladých socialistů JUSO, která tvoří nejaktivnější složku vládnoucí strany SPD si za hlavní úkol oficiálně vytýčila paralyzovat nebezpečí vyplývající pro SPD z narůstajících ekonomických potíží a sociálních rozporů v Německé spolkové republice, ale velké úsilí vynakládá též na akce namířené proti socialistickým zemím. Zcela otevřeně vystupuje proti "sovětskému modelu socialismu", který pokládá za neupotřebitelný pro vysoce vyvinuté země. Na druhé straně propaguje "čs. model z roku 1968", který prohlašuje za "vzor pro řešení problémů v Evropě". Do ČSSR se snaží JUSO ideodiverzně působit zejména prostřednictvím mládeže.

Z á v ě r :

Ideodiverzní působení proti socialistickým zemím, především však vůči ČSSR z území Německé spolkové republiky nabývá v poslední době stále větší gradace. K plnění tohoto úkolu přispívá rozvětvený aparát NSR a řada ideodiverzních institutů legalizovaných jako výzkumné ústavy Východu a.j. Snahou spolkové vlády je centralizovat jejich činnost. Tento úkol v podstatě již přezrel bonnské ministerstvo zahraničních věcí a Koordinační výbor pro výzkum Východu.

Z uvedených poznatků vyplývá, že hlavní zaměření ideodiverzní činnosti NSR bude i nadále na kulturní, vědeckou a technickou frontu ZSS, ale jednotlivé akce, blásnění "čistého demokratismu", poukazování na "nedemokratické" potlačování svobod a propagování tzv. "třetí cesty" a.j. mají ovlivnit širokou veřejnost ZSS. K tomu mají přispět i nové formy práce sdělovacích prostředků NSR a ideodiverzních center.